

[Bjerre.]

plenarudvalget. I stedet for lod man udvalg 5 ændre til et politisk udvalg, der sluttede et endeligt forlig om, hvorledes den kommende forfatning skulle se ud. Jeg anerkender, at det var ganske overordentlig praktisk, og — det skal ikke være nogen hemmelighed — jeg er fuld af beundring over, at det kunne lykkes, men jeg kan ikke godkende denne fremgangsmåde for afslutningen af forfatningskommissionens arbejde, og jeg kunne tænke mig, at det var grunden til den lidt syrlige bemærkning, som det ærede medlem hr. P. N. Petersen (Røjle) kom med i går, da han talte om oligarki, altså fåmandsvælde. Jeg kunne i hvert fald ikke godtage det, og da man ved det sidste plenarmøde sagde, at nu var der ikke andet tilbage end at underskrive betænkningen, så tog jeg forbehold.

Det er fra mange sider opfattet, som om jeg dermed havde taget stilling til selve forslaget, men jeg havde kun forbeholdt mig min ret til at sige, at det kunne man overhovedet ikke på det tidspunkt forvente at nogen skulle være i stand til. Jeg beundrer de folk, der havde mod til at gøre det; de må have større evner end jeg til at sætte sig ind i sagerne, men jeg ville ikke, med tanken på eventuelle fejl o. s. v., stå for eftertiden som en mand, der havde underskrevet og godkendt resultatet uden at have haft mulighed for at gennemdrøfte det. Det er altså det hele, der skal ligge i mit forbehold, og jeg har været nødt til at sige det her, fordi det har vakt nogen misopfattelse af min stilling.

Der har, som jeg har nævnt, ikke været gjort noget alvorligt forsøg på at lave et tokammerssystem, og man er derfor gået over til det nu foreslåede system, som er et rent etkammersystem. Det er måske det mest moderne, det er i alle tilfælde det mest vidtgående forfatningssystem, der findes i de vesteuropæiske lande, og derfor er det, at så mange af os siger, at der må være en eller anden lille, større eller mindre ting, der kan være med til at forhindre de pludselige vedtagelser, som er omtalt så meget. Det er noget, man kender på mange områder. F. eks. kan en ægte mand ikke sælge hjemmet, som han tidligere kunne det under udfoldelse af den frie folkevilje, i dette tilfælde mandfolkevilje. Man indførte en bestemmelse om, at et

sådant salg skulle tiltrædes af hustruen. Denne bestemmelse bliver sikkert ikke brugt ret tit, men derfor er der vel ingen, der drømmer om, at man skal opgive den.

Man har bebrejdet landstinget, at det ikke har haft større indflydelse. Det er i og for sig rigtigt; og navnlig i tiden efter befrielsen i 1945, hvor man har ernæret sig hæderligt af storpolitiske forlig, har man ikke brugt landstinget således, som man oprindeligt havde tænkt sig det skulle bruges. At landstinget måske allerede længe før den tid havde ødelagt sig selv eller var blevet ødelagt, er en anden side af sagen: Af det ærede medlem hr. Hans Hansens ordførertale fremgår det, at der endnu i dag drages sammenligninger mellem landstinget af 1866 og det nuværende landsting. Ja, man gjorde sikkert en fejl i 1915, da man kaldte dette ting landstinget. Derfor hviler skyggen fra 1866-forfatningen stadig over landstinget, hvorfor en tale som den omtalte kunne holdes.

Hvis landstinget havde erkendt, at det med den høje valgretsalder og den måde, hvorpå det vælges, skulle være et regulerende ting og kun regulerende, så havde det muligvis i dag kunnet bestå som noget værdifuldt. Men i stedet for forsøgte landstinget i de første år at etablere sig som fuldstændig ligeberettiget med folketinget, og derfor blev det lagt for had i de partier, der på det tidspunkt havde flertallet i folketinget. Da flertallet ændredes, fik man en situation, hvor man praktisk talt mærkede et forbud fra disse partiers side mod, at landstinget overhovedet måtte bruges således, som hensigten havde været med det.

Der er altså mange grunde til, at tiden er løbet fra landstinget, men derfor vil jeg ikke gå ind for, at tiden er løbet fra et tokammerssystem. Jeg kunne godt tænke mig, at det forslag, der her er forelagt, blev en ganske udmærket ramme om fremtidens politiske liv i Danmark, men jeg vil dog håbe på, at det må lykkes at få gennemført de kauteler, som er omtalt. Jeg skal ikke gå i detaljer, men det ville for mig være ganske overordentlig betydningsfuldt, at vetoretten kom med. Jeg så helst, at reglen blev den, som er gældende i Finland, at en afgørelse skulle kunne udsættes til efter næste valg, men jeg vil dog gøre opmærksom på, at blot en vetoret, der udsatte afgørelsen i et vist antal måneder,